

**Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II
w Radzynie Podlaskim**

**Możliwości rozwoju turystyki województwa lubelskiego
i podkarpackiego - analiza porównawcza**

Marcelina Hreńczuk, Natalia Paszkowska, Anita Sidelnik

Opiekun naukowy: mgr Ewa Mackiewicz

Radzyń Podlaski 2018r.

Spis treści:

- 1. Cel pracy**
- 2. Metody zbierania i opracowania danych**
- 3. Charakterystyka ogólnogeograficzna badanego obszaru**
 - 3.1. Położenie i cechy woj. lubelskiego**
 - 3.2 Położenie i cechy woj. podkarpackiego**
- 4. Walory turystyczne regionów:**
 - 4.1. Walory turystyczne woj. lubelskiego**
 - 4.1.1. Atrakcje przyrodnicze
 - 4.1.2. Atrakcje kulturowe, historyczne, religijne
 - 4.2. Walory turystyczne woj. podkarpackiego**
 - 4.2.1. Atrakcje przyrodnicze
 - 4.2.2. Atrakcje kulturowe, historyczne, religijne
- 5. Poziom infrastruktury turystycznej dla porównywanych obszarów:**
 - 5.1. Baza noclegowa**
 - 5.2. Baza gastronomiczna**
 - 5.3. Komunikacja**
- 6. Podsumowanie**
- 7. Literatura**

1. Cel pracy

Celem naszej pracy była analiza porównawcza w zakresie rozwoju turystyki województwa lubelskiego i podkarpackiego. Naszym zadaniem było wykazanie cech różniących obydwie te regiony oraz wskazanie obszaru o lepszych warunkach dla rozwoju tej działalności.

Turystyka to zjawisko o charakterze społecznym, kulturowym i ekonomicznym. Obejmuje czasowe i dobrowolne przemieszczanie się ludzi podejmowane w celach innych niż zmiana stałego miejsca zamieszkania. Do wyjazdów turystycznych zalicza się nie tylko te o charakterze wypoczynkowym, lecz także podróże służbowe, pod warunkiem, że oprócz pracy wiążą się one z poznawaniem nowych miejsc.

Przychody z turystyki stanowią 10 % globalnego produktu brutto i blisko jedną trzecią międzynarodowego eksportu usług. Sektor ten daje zatrudnienie co 11 osobie na świecie, a w szczególności zapewnia pracę kobietom. W wielu regionach świata jest właściwie jedynym sposobem działalności gospodarczej. Obecnie międzynarodowy ruch turystyczny obejmuje niemal wszystkie państwa i regiony na Ziemi.

Turystyka odgrywa ogromną rolę w pobudzaniu rozwoju innych dziedzin gospodarki, m.in. sprzyja:

- rozwojowi transportu (samochodowego, lotniczego)
- rozwojowi łączności, np. internetowego systemu rezerwacji i usług turystycznych, internetowej i telefonicznej łączności pomiędzy osobami znajdującymi się w różnych częściach świata,
- otwieraniu się państw i regionów na ruch turystyczny, np. tych, w których władzę sprawują dyktatorzy (Kuba, Libia),
- wzrostu liczby kontaktów na świecie, wymiany poglądów, myśli, informacji, swobodnego przepływu ludzi.

Porównywanie możliwości rozwoju ruchu turystycznego z pewnością może pomóc w ukierunkowaniu rozwoju całego regionu

2. Metody zbierania i opracowywania danych

Zdecydowana większość danych, które wykorzystaliśmy w naszej pracy pochodzi z zasobów Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także Urzędu Statystycznego w Lublinie oraz w Rzeszowie. W związku z tym, że rozwój turystyki jest

podyktowany także walorami przyrodniczymi i kulturowymi przeanalizowałyśmy także źródła opisowe dotyczące tych cech porównywanych obszarów, które z pewnością wpływają na możliwości rozwoju turystyki. Dokonując analizy porównawczej rozwoju turystyki województwa lubelskiego i podkarpackiego głównie w ostatnich latach (większość danych pochodzi z 2016 roku), chcieliśmy ukazać różnice w poziomie rozwoju tych regionów, a w niektórych aspektach także tempo zachodzących zmian. Pamiętajmy jednak, że na rozwój turystyki wpływają różne czynniki, m.in. zamożność społeczeństwa i poziom wykształcenia, ukształtowanie powierzchni, klimat czy rozwinięta sieć komunikacyjna, i wiele wiele innych. Złożoność czynników warunkujących możliwości rozwoju powoduje, że obszar analizy jest bardzo obszerny. My w swojej pracy zwróciliśmy uwagę jedynie na wybrane elementy.

3. Charakterystyka ogólnogeograficzna badanego obszaru

3.1. Położenie i cechy woj. lubelskiego

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojewodztwo_lubelskie

Województwo lubelskie leży na obszarze trzech głównych krain geograficznych Polski: nizin środkowopolskich (wschodnia część Niziny Mazowieckiej – Dolina Środkowej Wisły, Nizina Południowopodlaska, Polesie Lubelskie), pasa wyżyn (Wyżyna Lubelska, Wyżyna Wołyńska, Roztocze) oraz obniżen podkarpackich (Kotlina Sandomierska); a także w Kotlinie Pobuża (Równina Bełska). Wśród subregionów najbardziej znane turystom są: Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie (68 jezior), Małopolski Przełom Wisły, Płaskowyż

Nałęczowski, Wyniosłość Giełczewska, Działy Grabowieckie, Grzęda Horodelska, Kotlina Hrubieszowska, Pagóry Chełmskie, Podlaski Przełom Bugu, Równina Biłgorajska, Roztocze Środkowe.

Województwo lubelskie leży w międzyrzeczu Wisły i Bugu. Ważną rzeką jest Wieprz – mający tu swoje źródło i ujście – a także Bystrzyca, Huczwa, Tyśmienica i Krzna. Wśród jezior największymi są: Uściwierz (284 ha), Jezioro Białe Włodawskie (106 ha), Sumin (91,5 ha). Najgłębsze jest jezioro Piaseczno (39 m). Najlepiej zagospodarowane turystycznie: Jezioro Białe Włodawskie, Piaseczno, Krasne, Zagłębcze i Firlej.

Najważniejszym ośrodkiem administracyjnym jest Lublin. Główne miasta to: Chełm, Zamość, Biała Podlaska, Puławy. Na obszarze tego województwa znajduje się również najdłuższy kanał w Polsce (140 km) zbudowany w 1961 r., jest to kanał Wieprz-Krzna.

Klimat na obszarze województwa lubelskiego cechuje się znacznym stopniem kontynentalizmu. Średnie roczne amplitudy temperatury powietrza należą do najwyższych w Polsce (22,5°C, —23,5°C), co wynika z występowania stosunkowo mroźnych zim i stosunkowo ciepłych lat. Roczna suma opadów należy do niskich w skali kraju i wynosi od ok. 500 mm na północy po ponad 600 mm na południu.

Zróżnicowanie gleb na obszarze województwa lubelskiego uwarunkowane jest głównie jego cechami podłoża. Na północy występuje mozaika gleb brunatnych właściwych i bielicowych. Duże obszary, szczególnie na wschodzie, zajmują gleby bagienne i zabagnione. Środkowa i południowa lessowa część obszaru województwa pokryta jest glebami płowymi i miejscami czarnoziemnymi. Taka mozaika glebowa wpływa na rolniczy charakter tego obszaru. To wpływa także na jeden z najniższych wskaźników lesistości w Polsce, który zaledwie 21,7%. Najsilniej zalesione są powiaty: włodawski (37,3%), janowski (38,1%) i biłgorajski (38%).

Powierzchnia lubelskiego stanowi 8% powierzchni Polski (3 miejsce w kraju) i wynosi 25 122 km². Liczba ludności województwa wynosi ok. 2135,7 tys. osób, tj. 5,6% ludności Polski.

3.2. Położenie i cechy woj. podkarpackiego

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojewodztwo_podkarpackie

Położone w południowo-wschodniej części Polski województwo podkarpackie stanowi niezwykle atrakcyjny przyrodniczo, turystycznie i kulturowo zakątek Polski. Graniczy na odcinku o długości 134 km ze Słowacją, z Ukrainą natomiast na odcinku o długości 236 km. Na górze Krzemieniec w Bieszczadach stykają się granice trzech państw: Polski, Słowacji i Ukrainy – jest to jeden z 6 „trójstyków” Polski. Od północy i zachodu podkarpackie sąsiaduje z największą polską rzeką – Wisłą.

Podkarpackie zajmuje obszar 17 844 km², co stanowi 5,7% powierzchni Polski (11 miejsce w kraju).

Obszar województwa dzieli się na dwie części różniące się między sobą morfologicznie i geologicznie. Część północna ma charakter równinny, południowa zaś górzysty. Naturalna granic między tymi częściami przebiega równoleżnikowo wzdłuż linii Dębica-Rzeszów-Przemyśl i ma charakter tektoniczny.

W obrębie województwa podkarpackiego znajdują się 3 odrębne krainy fizjograficzne, co powoduje duże zróżnicowanie klimatyczne i sprzyja różnorodności flory i fauny. Na północy rozpościera się nizina Kotliny Sandomierskiej, część środkową zajmuje Pogórze Środkowobeskidzkie, natomiast część południową obejmują góry Beskidu Niskiego

i Bieszczady. W północno-wschodniej części podkarpackiego położony jest fragment Roztocza.

Województwo podkarpackiego leży na styku klimatu morskiego Europy północno-zachodniej i wschodnioeuropejskiego klimatu kontynentalnego. Wpływ na jego klimat ma również ukształtowanie powierzchni i podział fizjologiczny. Średnie roczne temperatury utrzymują się na poziomie 8,5 st. C. Średnie sumy opadów atmosferycznych w okresie rocznym kształtują się na poziomie 695 mm. W wielu rejonach województwa, dolinach i górskich kotlinach można zaobserwować znaczne odchylenia klimatyczne spowodowane lokalnymi mikroklimatami. Dobowe amplitudy w Podkarpackim mogą przekraczać nawet 30 °C.

Ponad 98% powierzchni województwa położone jest obrębie dorzecza górnej Wisły. Pozostała, niewielka południowo-wschodnia część województwa (1,3%) obejmuje dorzecze Dniestru i jest odwadniana za pośrednictwem cieków: Strwiąż, Mszaniec i Lechnawa. Podstawową sieć rzeczną tworzy Wisła oraz jej dwa duże dopływy karpackie: Wisłoka i San. W województwie jest brak jezior, funkcjonuje natomiast 6 głównych zbiorników retencyjnych. Największy stanowi zbiornik Solina na Sanie, który pod względem pojemności jest największym zbiornikiem zaporowym w Polsce i jedną z głównych atrakcji tego regionu.

Charakterystyczne dla województwa jest występowanie bogatych zasobów wód mineralnych, których obecność związana jest z utworami fliszu karpackiego oraz miocenu zapadliska przedkarpackiego. W obrębie wód mineralnych wydzielina jest grupa wód leczniczych wykorzystywanych w funkcjonujących w regionie czterech uzdrowiskach w: Iwoniczu-Zdroju, Rymanowie-Zdroju, Polańczyku-Zdroju i Horyńcu-Zdroju.

4. Walory turystyczne regionów

4.1. Walory turystyczne woj. lubelskiego

4.1.1. Atrakcje przyrodnicze

Na obszarze województwa lubelskiego znajdują się dwa parki narodowe (Poleski, Roztoczański), 17 parków krajobrazowych, 17 obszarów chronionego krajobrazu, 88 rezerwatów przyrody, ok. 1300 pomników przyrody. Przez najciekawsze tereny prowadzi ok. 80 znakowanych szlaków turystycznych pieszych, 5 szlaków miejskich w Lublinie, ok. 20 rowerowych i kajakowy szlak Krzny i Bugu, a także ponad 50 ścieżek przyrodniczych, dydaktycznych i spacerowych.

Tab.1. Zestawienie form ochrony przyrody w województwie lubelskim

Lp.	Nazwa formy ochrony	Liczba obiektów
1.	Parki narodowe	2
2.	Rezerваты przyrody	88
3.	Parki krajobrazowe	17
4.	Obszary chronionego krajobrazu	17
5.	Obszary Natura 2000	23 obszary specjalnej ochrony ptaków (PLB) 101 specjalne obszary ochrony siedlisk (PLH)
6.	Pomniki przyrody	1284
7.	Stanowiska dokumentacyjne	3
8.	Użytki ekologiczne	227
9.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	7

źródło: <http://lublin.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody>; Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl, stan na 7 września 2016 r.

Jednym z najbardziej interesujących przyrodniczo regionów tego województwa jest Roztocze. Malownicza, zielona kraina ciągnąca się wąskim pasmem od Kraśnika do Lwowa. Jest ona wyjątkowa pod każdym względem. Tu przyroda łączy się z zabytkami przeszłości i współczesnością tworząc niepowtarzalny, harmonijny krajobraz jakiego nie spotyka się nie tylko w Polsce ale i w Europie. Roztocze to pasmo niewysokich wzgórz, stanowiących dział wodny między dorzeczem Dniestru i Wisły. Występują tu liczne źródła oraz wody lecznicze. Rzeki, w odpornych na działanie wody skałach, często tworzą progi skalne zwane „szypotami” czy „szumami”. Roztocze stanowi pogranicze nie tylko geograficznie ale także granicę przenikania się wpływów kulturowych Wschodu i Zachodu. Ze względu na cenne walory przyrodnicze duża część Roztocza pokryta jest obszarami chronionymi różnej rangi. Tworzą one jednolity, zwarty system, którego główną część stanowi Roztoczański Park Narodowy po stronie polskiej, a Jaworowski Park Narodowy po stronie ukraińskiej. Roztoczański Park Narodowy przecina 5 znakowanych szlaków turystycznych o łącznej długości ponad 34 km. Są one ogólnodostępne i bezpłatne. W Parku prowadzona jest rezerwatowa i stajenna hodowla konika polskiego.

4.1.2. Atrakcje kulturowe, historyczne i religijne

Wybrane obiekty turystyczne woj. lubelskiego

Źródło: <https://praktycznyprzewodnik.blogspot.com/2009/08/lubelszczyzna-województwo-lubelskie.html>

Przeszłość historyczna ziem województwa lubelskiego, m.in. wczesnośredniowiecznych Grodów Czerwieńskich, działalność gospodarcza i budowlana za Kazimierza Wielkiego, pomyślny okres jagielloński, silne wpływy unii brzeskiej, a także położenie na styku kultur i religii ze Wschodu i Zachodu, duże skupiska ludności żydowskiej, ponadto prężne ośrodki innowiercze – wszystko to miało duży wpływ na powstanie wielu interesujących obiektów architektury, miejsc kultu i pamięci narodowej. Województwo lubelskie oferuje turystom specyficzną kresowość oraz pozwala odkryć, że na jego obszarze występuje interesujące zjawisko przenikania się wielu aspektów przyrodniczych, jak i kulturowego dziedzictwa.

W województwie lubelskim znajduje się tylko jeden obiekt wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO, jest nim zabudowa Starego Miasta w Zamościu.

Na obszarze województwa lubelskiego w 2016 roku występuje łącznie 57 obiektów muzealnych. W sumie odwiedziło je prawie 1,3 mln turystów.

Tab. 2. Liczba obiektów muzealnych oraz liczba zwiedzających w województwie lubelskim w 2016 roku

muzea łącznie z oddziałami (obiekty)	zwiedzający muzea i oddziały (osoby)
57	1 284 950

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

4.2. Walory turystyczne woj. podkarpackiego

4.2.1. Atrakcje przyrodnicze

Województwo podkarpackie należy do regionów wyjątkowo cennych pod względem wartości przyrodniczych, a system ochrony przyrody stworzony dla ich ochrony jest pod wieloma względami wzorcowy. Formy ochrony przyrody, zajmując 44,5% powierzchni województwa, stanowią następująco:

Tab.3. Zestawienie formy ochrony przyrody w województwie podkarpackim

Lp.	Nazwa formy ochrony	Liczba obiektów
1.	Parki narodowe	2
2.	Rezerваты przyrody	96
3.	Parki krajobrazowe	10
4.	Obszary chronionego krajobrazu	13
5.	Obszary Natura 2000	1 obszar Natura 2000 PLC (PLB+PLH) 7 obszarów specjalnej ochrony ptaków (PLB) 55 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (PLH)
6.	Pomniki przyrody	1 762
7.	Stanowiska dokumentacyjne	28
8.	Użytki ekologiczne	b.d.
9.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	9
10.	Ochrona gatunkowa	b.d.

Źródło: <http://rzeszow.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody>

Na terenie województwa znajdują się dwa parki narodowe: Bieszczadzki (trzeci co do wielkości park narodowy w Polsce) oraz Magurski (szósty pod względem wielkości) o łącznej powierzchni 46,7 tys. ha stanowiącej ok. 3% powierzchni województwa. Rocznie odwiedza je ok. 400 tys. turystów. Ponadto istnieje 10 parków krajobrazowych, 96 rezerwatów przyrody, liczne zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i pomniki przyrody oraz obszary chronionego krajobrazu. Obszary o szczególnych walorach naturalnych i krajobrazowych występują głównie w południowej i południowowschodniej części województwa. Na Podkarpaciu, niezwykle ważną rolę odgrywa jeszcze jedna forma ochrony przyrody, mianowicie ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Wśród chronionych gatunków roślin stwierdzono występowanie około 50 gatunków ujętych w Polskiej czerwonej księdze roślin, w tym 14 gatunków, które jedyne naturalne stanowiska mają w tym właśnie województwie.

Podkarpacie to również zróżnicowana gatunkowo fauna, z pełną gamą drapieżników i roślinożerców. Począwszy od okazałego karpackiego jelenia, łosia i żubra (jedyna wolnościowa górska populacja tego gatunku w Polsce), poprzez rysie, żbiki i wilki, które mają tutaj główne swoje ostoje, po ptaki, gdzie sztandarowym przedstawicielem jest największy polski orzeł – orzeł przedni. Ma on w tu najliczniejszą w Polsce ostoję, drugim takim ptakiem jest orlik krzykliwy o znaczącej populacji w skali kraju.

Najchętniej odwiedzane przez turystów są Bieszczady uznawane za europejską oazę wtórnie dziczącej przyrody. To także jeden z najbardziej atrakcyjnych regionów turystycznych Europy. Powiaty: leski, bieszczadzki i sanocki odwiedza rocznie średnio ponad 25% wszystkich turystów przyjeżdżających na Podkarpacie. Do samej gminy Solina przyjeżdża co roku ponad 10% turystów odwiedzających województwo. Poza siecią pieszych szlaków turystycznych atrakcją turystyczną stanowi tu największy w Polsce zbiornik wodny - Jezioro Solińskie. Ważnym czynnikiem rozwoju turystyki w województwie są też zasoby leczniczych wód mineralnych i termalnych oraz torfów leczniczych, które w połączeniu z czystym powietrzem i korzystnym klimatem sprzyjają lecniectwu uzdrowiskowemu. W uzdrowiskach podkarpackich funkcjonuje ponad 20 zakładów uzdrowiskowych, z których usług korzysta średnio rocznie 50 tys. turystów.

4.2.2. Atrakcje kulturowe, historyczne i religijne

Atrakcyjność turystyczna Podkarpacia wiąże się także z jego przygranicznym położeniem. Wyjątkowe walory krajobrazu naturalnego województwa uzupełnia bogata

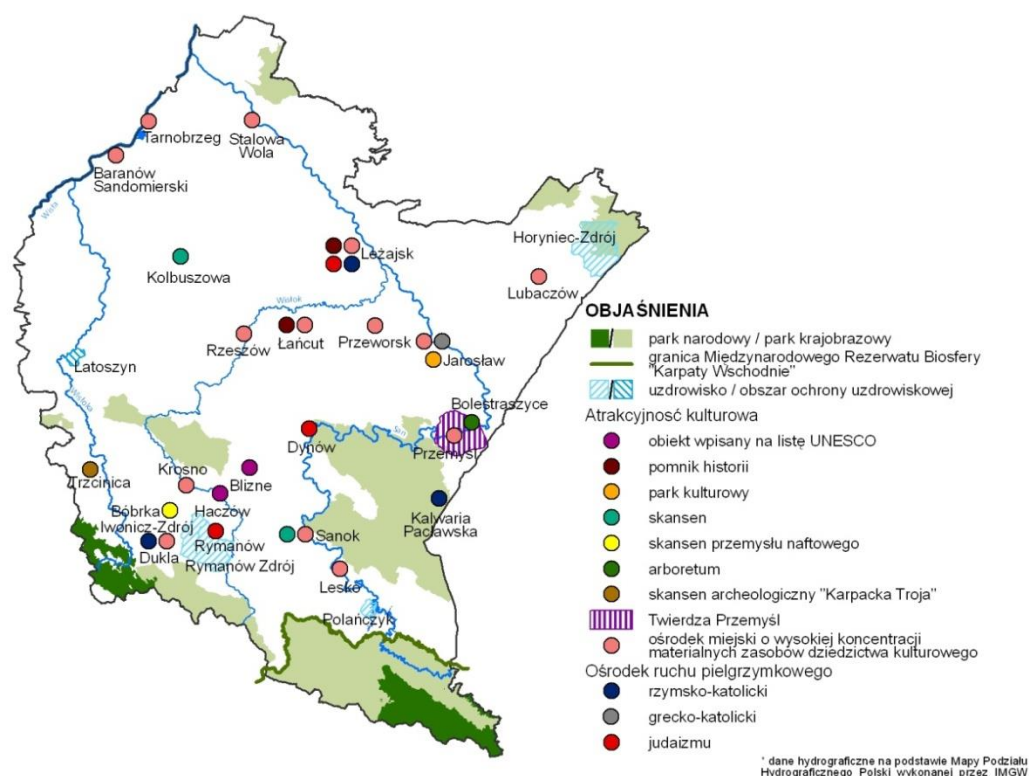
i różnorodna spuścizna kulturowa pozostawiona przez zamieszkujące tu w przeszłości mniejszości narodowe, grupy etniczne i etnograficzne (m.in. w postaci zabytkowych kościołów i cerkwi, czy też tradycyjnego budownictwa drewnianego). Zachowały się też liczne pałace, zamki i dwory, zabytkowe zespoły urbanistyczne, unikatowe obiekty architektury obronnej oraz zabytki początków przemysłu naftowego. Przez teren województwa prowadzą liczne szlaki tematyczne pokazujące jego kulturę, przeszłość, zabytki (m.in. szlak architektury drewnianej, garncarski, szlak ikon, militarny itd.). Do rejestru zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpisanych jest 4,8 tys. obiektów nieruchomości podlegających ochronie oraz ponad 50 tys. zabytków sztuki i rzemiosła artystycznego oraz 107 zabytków techniki. Działające w województwie 60 muzea i oddziały muzealne posiadają w swych zbiorach ponad 1 mln eksponatów. Rocznie zwiedza je po ok. 1,4 mln osób.

Tab. 4. Liczba obiektów muzealnych oraz liczba zwiedzających w województwie podkarpackim w 2016 roku

muzea łącznie z oddziałami (obiekty)	zwiedzający muzea i oddziały (osoby)
60	1 407 676

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

Wybrane obiekty turystyczne woj. podkarpackiego

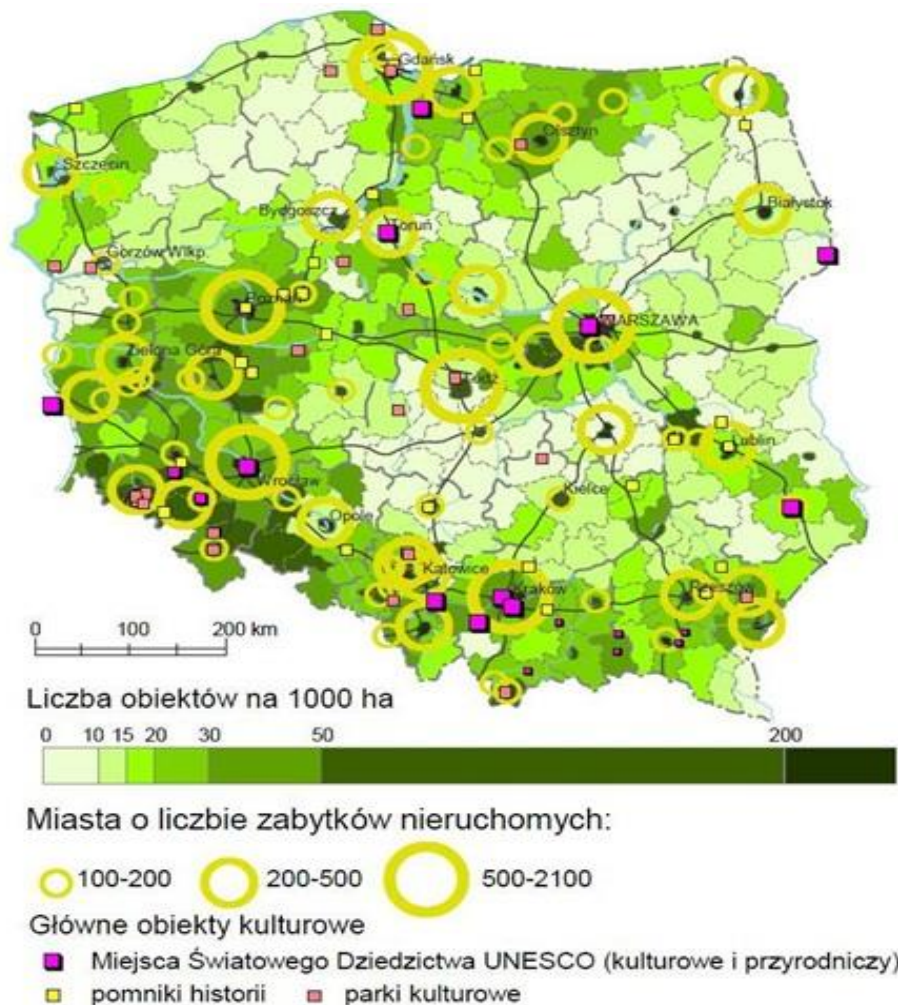

Źródło: <http://monitoruj.podkarpackie.pl/Grafika/Obszarymonitorowania/Gospodarkaregionu/atraccyjny.jpg>

Na terenie woj. podkarpackiego również mamy obiekty wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Są to obiekty o charakterze kulturowym ale też i sakralnym:

- drewniana cerkiew greckokatolicka św. Michała Archanioła w Smolniku,
- drewniany kościół Wszystkich Świętych w Blizne,
- drewniany kościół Wniebowzięcia NMP w Haczowie,
- drewniana cerkiew Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy w Chotyńcu,
- drewniana cerkiew św. Paraskewy w Radrużu
- oraz drewniana cerkiew św. Michała Archanioła w Turzańsku.

Mapa. Obiekty nieruchome o charakterze zabytków w Polsce

Źródło: *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Mapa 18. Krajobraz kulturowy, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego*

5. Poziom infrastruktury turystycznej dla porównywanych obszarów

5.1. Baza noclegowa

Tab.5. Zestawienie wybranych obiektów noclegowym różnego typu w woj. lubelskim i woj. podkarpackim w latach 2006 i 2016

Rodzaj obiektu noclegowego	Województwo lubelskie		Województwo podkarpackie	
	Rok 2006	Rok 2016	Rok 2006	Rok 2016
Hotele	37	107	54	147
Motele	11	5	4	6
Pensjonaty	4	16	14	16
Inneobiekty hotelowe	43	44	61	58
Kempingi	4	3	3	2
Pola biwakowe	9	1	15	10
Suma wszystkich obiektów	108	176	151	239

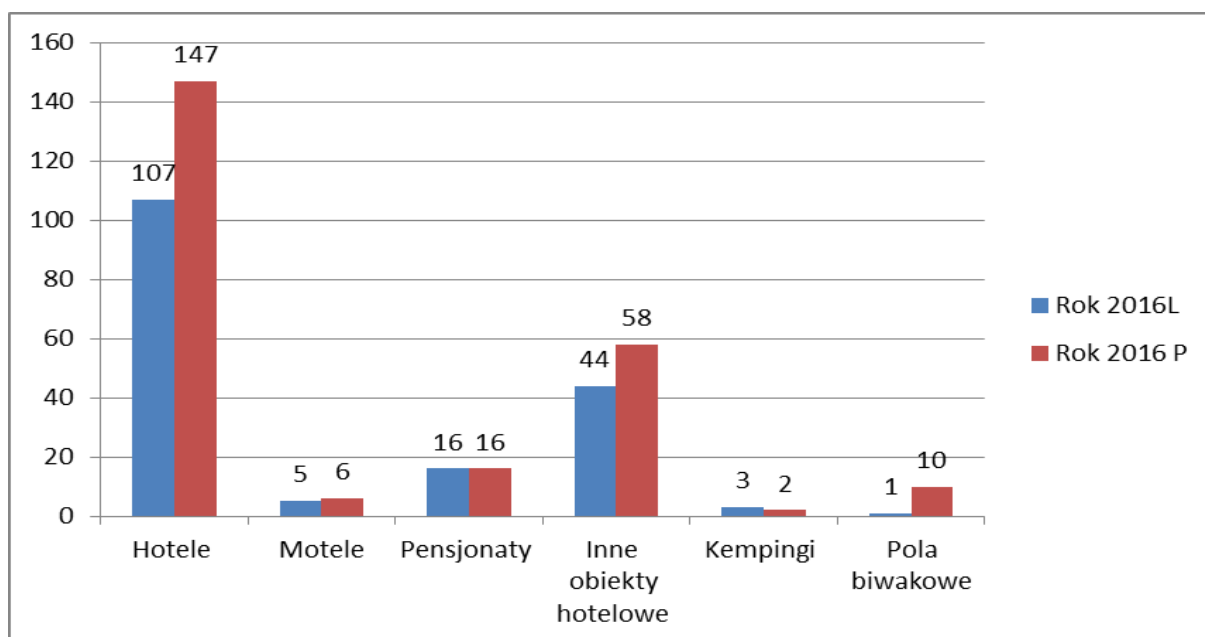
Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W pierwszej kolejności przeanalizowaliśmy liczbę miejsc noclegowych oraz ich zróżnicowanie w zależności od ich rangi. Nie są to wszystkie obiekty występujące na obydwu obszarach, a jedynie wybrane o największej randze lub specyficznym charakterze. W ogólnej liczbie obiektów noclegowych przeważają hotele. W województwie lubelskim jest ich 107, co stanowi 60,8% wszystkich obiektów noclegowych w tymże województwie. W województwie podkarpackim jest ich 147, co stanowi 61,5% wszystkich obiektów noclegowych.

W następnej kolejności pod względem liczebności są inne obiekty hotelowe. W województwie lubelskim jest ich 44 i stanowią one 25% wszystkich obiektów. Natomiast w województwie podkarpackim jest ich 58, i stanowią 24,27% wszystkich obiektów. W obydwu województwach najmniej liczebne są pensjonaty (po 16 obiektów) i motele (lubelskie - 5, podkarpackie - 6). W liczbie pól biwakowych w tych województwach są największe różnice; w województwie lubelskim jest tylko 1 taki obiekt, a w podkarpackim - 10. Z pewnością wynika to z przyrodniczych walorów województwa podkarpackiego.

W sumie w województwie lubelskim jest 176 obiektów, a w podkarpackim- 239 i jest to o 63 więcej niż w lubelskim.

Wyk. 1. Zestawienie liczebności obiektów noclegowym różnego typu w woj. lubelskim i woj. podkarpackim w 2016 roku

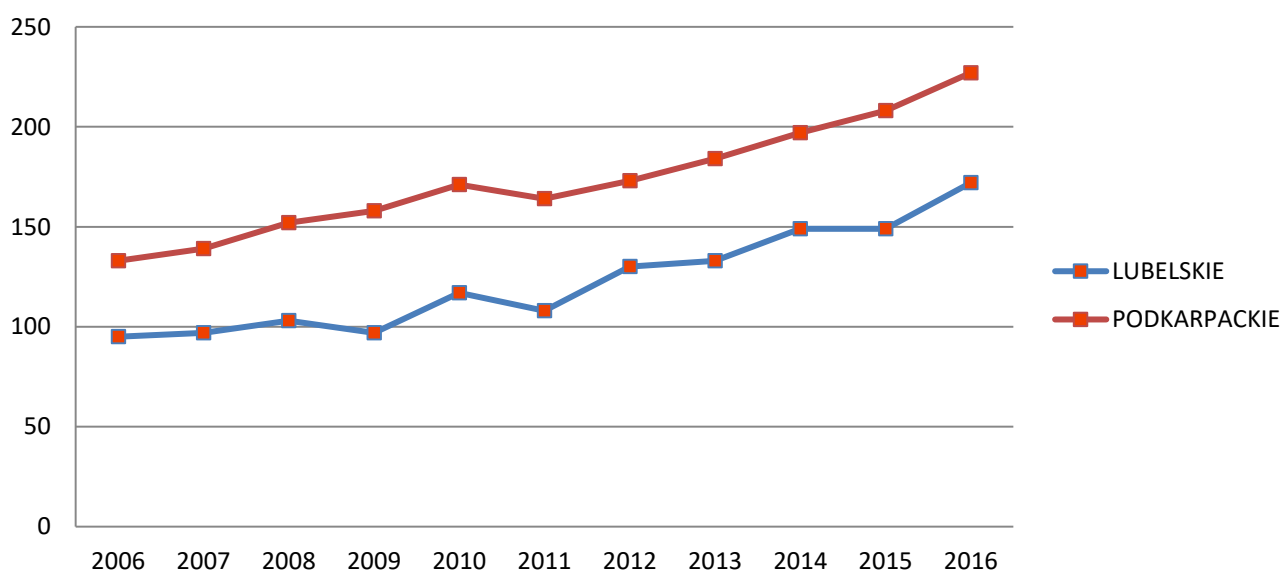

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Dość interesującą kwestią jest tempo zmian liczebności poszczególnych obiektów noclegowych, co wynika m.in. z możliwości rozwoju właśnie w dziedzinie turystyki.

Na przestrzeni 10 lat w województwie lubelskim liczba wszystkich obiektów noclegowych wzrosła o 68; w województwie podkarpackim o 88.

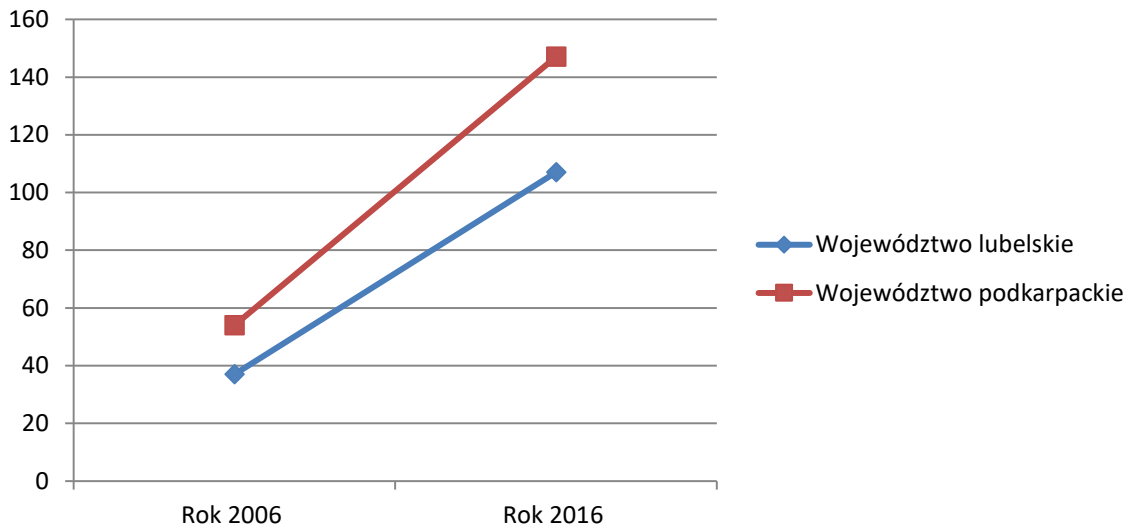
Wyk. 2. Tempo zmian liczby obiektów noclegowych w województwie lubelskim i podkarpackim w latach 2006-2016

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Największe zmiany widać w przyroście liczby hoteli. W województwie lubelskim ich liczba zwiększyła się o 70, a w podkarpackim aż o 93.

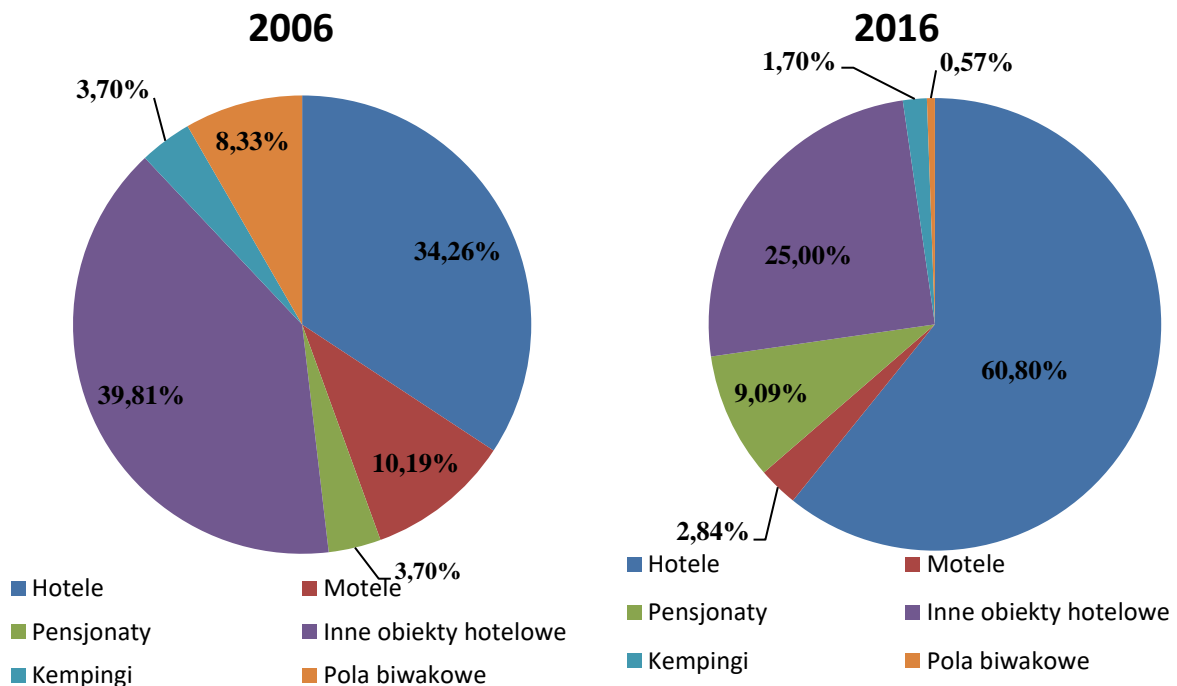
Wyk. 3. Tempo zmian liczby hoteli w województwie lubelskim i podkarpackim w latach 2006/2016

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Zmiany w liczebności pozostałych obiektów także znacznie różnią się w porównywanych województwach.

Wyk. 4. Zestawienie struktury obiektów noclegowych w województwie lubelskim

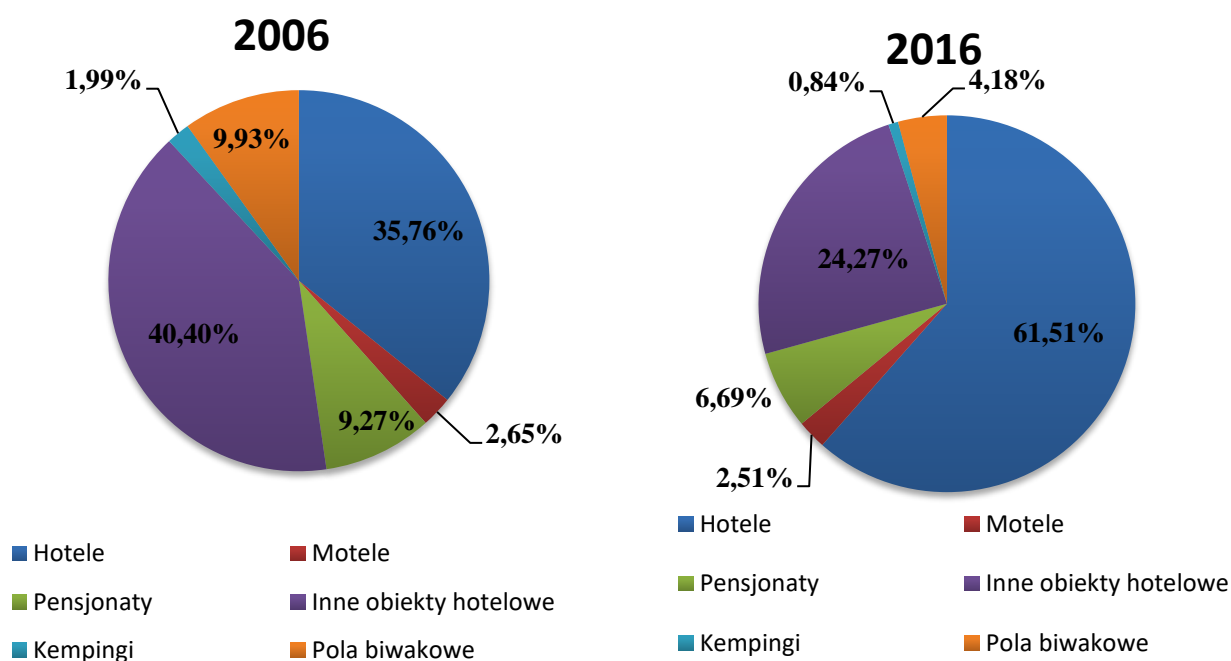
Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W województwie lubelskim największy przyrost odnotowano w liczbie pensjonatów (z 4 na 16). Wzrost odnotowano także w liczbie innych obiektów hotelowych, ale tylko o 1 obiekt. Pozostałe typy obiektów ulegały likwidacji lub przekształceniu. Liczba moteli zmniejszyła się z 11 na 5, pól biwakowych z 9 na 1 i kempingów z 4 na 3.

W roku 2006 w województwie lubelskim największy procent ogólnej liczby obiektów noclegowych stanowiły inne obiekty hotelowe-39,81%, a następnie hotele- 34,26%. Najmniej w tym regionie stanowiły kempingi i pensjonaty po 3,70%.

Natomiast w 2016 roku największy odsetek stanowiły hotele - 60,80%, a następnie inne obiekty hotelowe- 25%. Przez ostatnie 10 lat zmniejszyła się liczba pól biwakowych i już w 2016 roku stanowiły one zaledwie 0,57%.

Wyk. 5. Zestawienie struktury obiektów noclegowych w województwie podkarpackim

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W województwie podkarpackim przyrost odnotowano jedynie w liczbie moteli i pensjonatów (w obydwu o 2 obiekty). Liczba pozostałych obiektów uległa zmniejszeniu. Innych obiektów z 61 na 58, pól biwakowych z 15 na 10 i kempingów z 3 na 2.

W województwie podkarpackim w 2006 roku najwięcej było innych obiektów hotelowych i stanowiły one 40,40% wszystkich obiektów noclegowych, następne w kolejności były hotele- 35,76 %. Najmniej natomiast było kempingów- zaledwie 1,99%.

Natomiast w 2016 roku największy odsetek stanowiły hotele- 61,51%, a następne były inne obiekty hotelowe- 24,27%. Najmniej dalej stanowią kempingi lecz udział ich zmalał do 0,84%.

Analiza bazy noclegowej może posłużyć do określenie intensywności ruchu turystycznego, a ten z pewnością wpływa na możliwości rozwoju turystyki.

W związku z tym przeanalizowaliśmy także stopień wykorzystania bazy noclegowej przez turystów.

Tab. 6. Liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych w latach 2006-2016.

WOJEWÓDZTWO	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
LUBELSKIE	357 997	401 975	445 179	429 379	450 397	462 886	489 981	535 141	556 878	586 432	687 813
PODKARPACKIE	314 951	318 379	360 687	393 211	440 151	470 003	467 060	515 576	608 368	671 925	772 486

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W tym celu posłużyliśmy się wskaźnikiem Schneidera. Jest on miernikiem intensywności ruchu turystycznego, gdyż wyraża liczbę turystów korzystających z noclegów przypadających na 100 stałych mieszkańców obszaru. Jego postać jest następująca:

$$W_{sch} = \frac{\text{liczba turystów korzystających z noclegów} * 100}{\text{liczba stałych mieszkańców obszaru}}$$

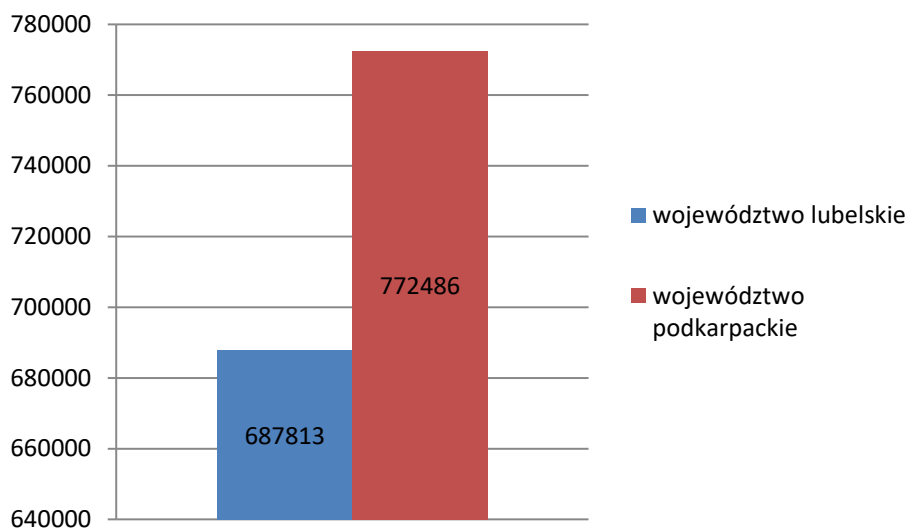
$$\text{Lubelskie (2016 r.): } W_{sch} = \frac{687813 * 100}{2133340} = 32,24\%$$

$$\text{Podkarpackie (2016 r.): } W_{sch} = \frac{772486 * 100}{2127657} = 36,31\%$$

Być może różnice nie są zbyt duże, jednak jest to kolejne zagadnienie, w którym woj.

podkarpackie przoduje nad lubelskim. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego w woj. podkarpackim wynosi 36,31% i jest większy o 4,07% niż w woj. lubelskim.

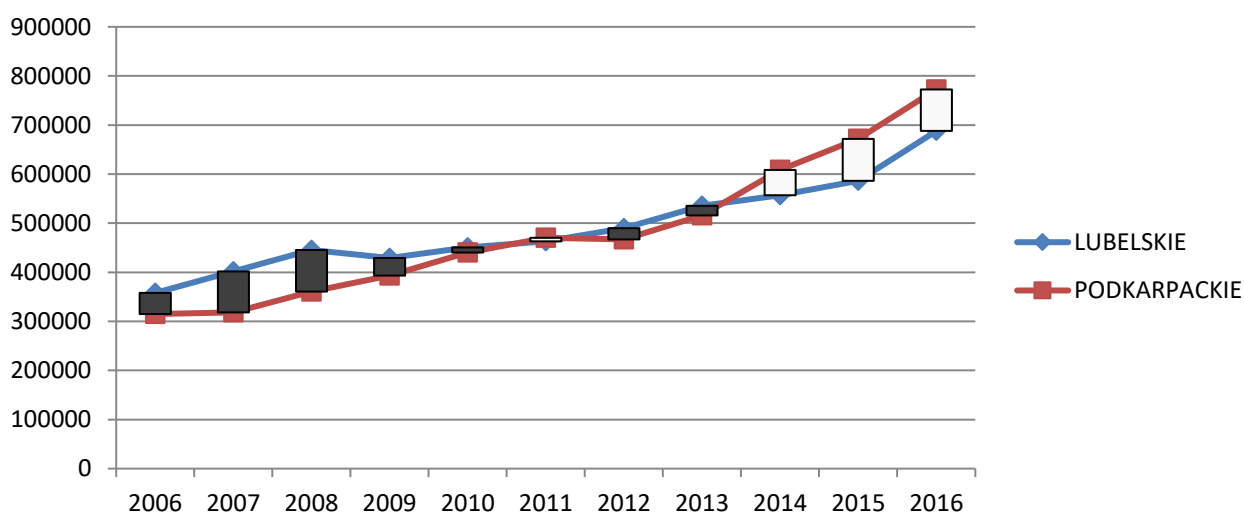
Wyk.6. Liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych w porównywanych województwach w 2016 roku

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2016 roku liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych w województwie podkarpackim była o 84 673 osoby większa niż w województwie lubelskim, co oznacza, że liczba ta była 1,12 razy większa niż w województwie lubelskim.

Wyk.7. Liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych w latach 2006-2016 w porównywanych województwach

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W latach 2006-2016 w obydwu województwach obserwujemy tendencję wzrostową liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych. W latach 2006-2014 występowała przewaga liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych w województwie lubelskim. Od 2014 roku nastąpiła zmiana tendencji i obserwujemy przewagę liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych w województwie podkarpackim.

Jednakże w województwie podkarpackim jest ich więcej niż w lubelskim

5.2. Baza gastronomiczna

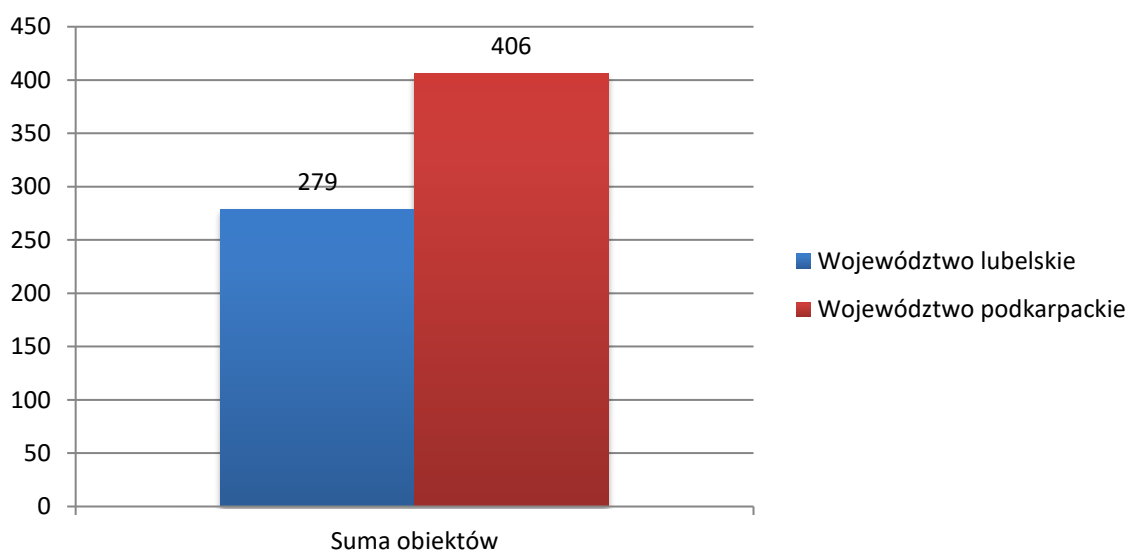
Tab. 7. Zróżnicowanie jakości placówek gastronomicznych w woj. lubelskim i podkarpackim

Rodzaj placówki gastronomicznej	Woj. lubelskie		Woj. podkarpackie	
	Rok 2006	Rok 2016	Rok 2006	Rok 2016
Restauracje	83	157	105	211
Bary i kawiarnie	100	76	93	119
Stolówki	64	36	73	60
Punkty gastronomiczne	30	10	25	16
Suma obiektów	277	279	296	406

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Pod względem liczebności tu także zdecydowanie dominuje woj. podkarpackie. W sumie jest tu 406 różnych obiektów. Jest to o 127 obiektów więcej niż w lubelskim. Właściwie w każdym rodzaju placówek gastronomicznych przewagę ma woj. podkarpackie.

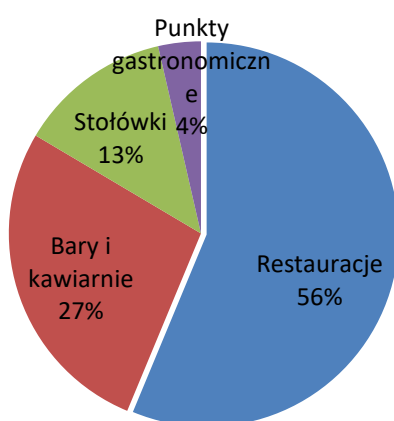
Wyk.8 Liczba wszystkich obiektów gastronomicznych w porównywanych województwach w 2016 roku

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W strukturze obiektów gastronomicznych, w 2016 roku w województwie lubelskim największy udział stanowiły restauracje – 56,27%. Następnie bary i kawiarnie – 27,24% i stołówki – 12,90%. Najmniejszy udział stanowiły punkty gastronomiczne – 3,58%.

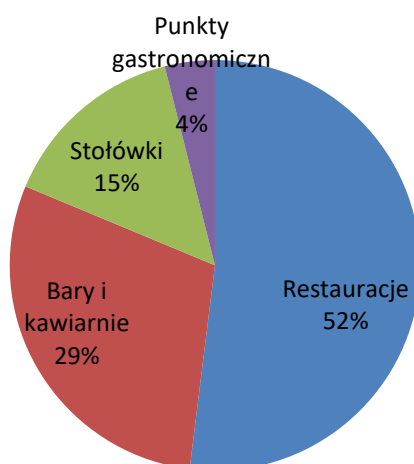
Wyk. 9. Struktura obiektów gastronomicznych w 2016 roku w województwie lubelskim

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2016 roku w województwie podkarpackim największy udział restauracje – 51,97%. Następnie bary i kawiarnie – 29,31% i stołówki – 14,78%. Najmniejszy udział stanowią punkty gastronomiczne – 3,94%.

Wyk. 10. Struktura obiektów gastronomicznych w 2016 roku w województwie podkarpackim

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2016 roku w województwie podkarpackim największy udział restauracje – 51,97%. Następnie bary i kawiarnie – 29,31% i stołówki – 14,78%. Najmniejszy udział stanowią punkty gastronomiczne – 3,94%.

5.3. Komunikacja

Na możliwość rozwoju ruchu turystycznego wpływ z pewnością ma dostępność komunikacyjna. Możliwość dotarcia do miejsca docelowego oraz standard usług transportowych ma coraz większe znaczenie.

Tab. 8. Długość dróg o twardej nawierzchni, dróg ekspresowych i autostrad w województwie lubelskim i podkarpackim w latach 2006/2016

	Województwo lubelskie		Województwo podkarpackie	
	Rok 2006	Rok 2016	Rok 2006	Rok 2016
Drogi o twardej nawierzchni (km)	18 263,4	21 949,8	14 127,1	16 716,1
Drogi ekspresowe i autostrady (km)	4	89	0	164

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W latach 2006-2016 w obydwu województwach obserwujemy wzrost liczby dróg o twardej nawierzchni. Natomiast i tak więcej jest ich w województwie lubelskim.

Jednakże województwo podkarpackie ma większą ilość dróg ekspresowych i autostrad, co świadczy o wysokim poziomie rozwoju tego województwa. Województwo podkarpackie rozwija się szybciej niż lubelskie, co sprawia, że turyści wybierają częściej region województwa podkarpackiego.

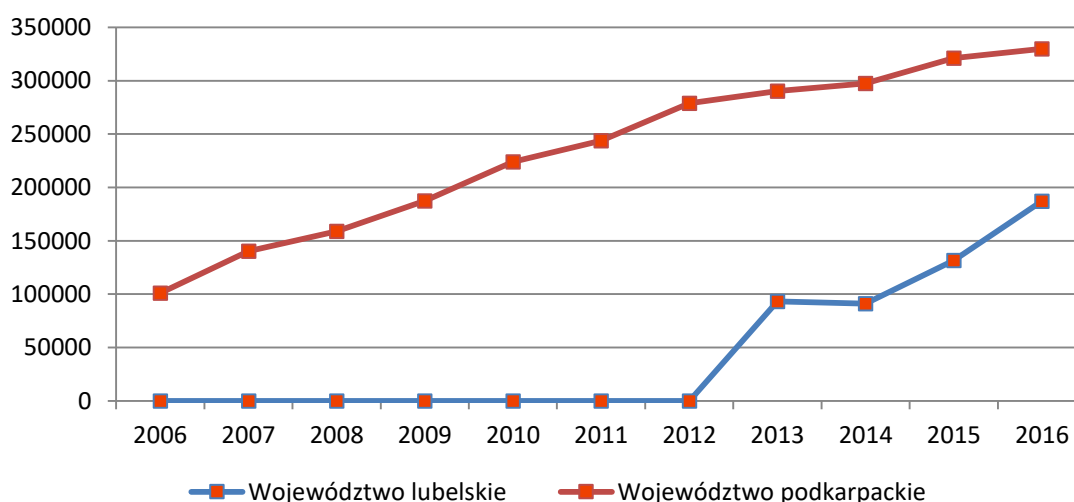
Na terenie obydwu województw funkcjonują dwa lotniska. Być może nie mają one jeszcze wielkiego wpływu na ruch turystyczny, aczkolwiek zaznacza się coraz większy udział turystów z zagranicy. W naszym regionie ciągle największy udział mają mieszkańcy Ukrainy, jednak być może powstanie młodego lotniska w Lublin –Świdnik, uruchomi napływ turystów z innych regionów Europy.

Tab.9. Ruch pasażerów w portach lotniczych w latach 2006-2016

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Województwo podkarpackie	100 992	140 238	159 025	187 354	223 917	243 694	278 980	290 394	297 339	321 080	329832
Województwo lubelskie	0	0	0	0	0	0	0	93 273	91 112	131 641	187 094

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Wyk. 10. Ruch pasażerów w portach lotniczych w latach 2006-2016

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W latach 2006-2016 liczba pasażerów korzystających z portów lotniczych rosła, co oznacza, że działalność transportu lotniczego rozwija się i jest na wysokim poziomie. W latach 2006-2012 w województwie lubelskim nie było ruchu pasażerskiego. Od 2013 roku natomiast ruch ten zwiększa się. Na pewno ma na to wpływ budowy i oddania do użytku lotniska w Świdniku. Podróżujący z regionu województwa lubelskiego nie muszą wybierać się do większych miejscowości, w których znajdują się porty lotnicze.

Widzimy, że w województwie podkarpackim jest rozwinięta infrastruktura lotnicza i znajduje się na wysokim poziomie, bardzo dużo pasażerów korzysta z transportu lotniczego.

6. Podsumowanie

Rozwój turystyki na danym terenie przynosi wiele korzyści, np.:

- następuje rozwój ekonomiczny i techniczny miejscowości recepcyjnej (przyjmującej turystów), np. w zakresie infrastruktury technicznej
- wzrasta zatrudnienie w turystyce, spada bezrobocie, zmniejsza się odpływ młodzieży do miast itd.
- wzrastają dochody ludności miejscowej (lepszy standard życia)
- pojawia się konieczność rozwoju zawodowego ludności miejscowej, np. do obsługi obcokrajowców potrzebna jest znajomość języków obcych
- następuje wzrost postaw tolerancji wobec odmiennych przekonań i zachowań, zmiana horyzontów myślenia
- rozwija się kultura regionalna (folklor, sztuka ludowa, muzea regionalne)
- chroni się środowisko naturalne stanowiące ważny walor turystyczny, tworzy się tereny chronione (np. parki narodowe)
- pojawia się dodatkowe źródło środków finansowych przeznaczonych na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturalnego (np. przez pobieranie opłat za wstępy do parków, sprzedaż pamiątek, przewodników, fundusze przekazywane przez biura podróży).

Turystyka jest zjawiskiem, którego bezpośredni pomiar jest niemożliwy, tak jak niemożliwe jest zmierzenie wielkości popytu realizowanego przez turystów. Złożoność tego zjawiska wynika z szerokiego zakresu działalności i aktywności turystycznej, gdyż o ile możliwy jest pomiar liczby turystów, osobno noclegów czy nawet dochodów uzyskanych z działalności turystycznej, o tyle nie sposób zmierzyć, jaka część obrotów handlowych wynika ze sprzedaży dóbr i usług konsumowanych przez turystów, a jaka miałyby miejsce,

gdyby ruch turystyczny nie występował. Niezwykle trudny wydaje się być również pomiar eksploatacji zasobów infrastrukturalnych w miejscowości turystycznej, spowodowany pobytem lub nawet przejazdem turysty przez tę miejscowość.

Funkcja turystyczna (wypoczynkowa) obszaru to szeroko rozumiana działalność społeczno-ekonomiczna pełniona przez określony obszar (region lub miejscowość) i jego mieszkańców w celu przywrócenia osobom przybyłym utraconych w wyniku zmęczenia normalnych zdolności psychofizycznych ich organizmu z wykorzystaniem naturalnych właściwości środowiska geograficznego.

Analiza rozwoju funkcji turystycznej zwykle dotyczy ograniczonego obszaru będącego odpowiednio zdefiniowanym terytorium. Zwykle jest to obszar określony podziałem administracyjnym (gmina, powiat, województwo). Nie spotyka się natomiast większych obszarów badań, jak państwo czy grupa państw. Głównym tego powodem jest mała istotność takich porównań dla gospodarki pojedynczego państwa. Jednak w sytuacji gdy porównanie takie stanowi element umożliwiający klasyfikację państw ze względu na stopień rozwoju funkcji turystycznej, a zatem jest narzędziem wskazania krajów najbardziej rozwiniętych pod względem turystycznym, wówczas informacja taka staje się cenna ze względu na możliwość pozyskania odpowiedniego wzorca rozwoju.

Tab. 10. Porównanie wartości wybranych elementów analizy dla woj. lubelskiego i woj. podkarpackiego (2016)

Obszar	Obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków <i>a</i> na 100 km ² powierzchni	Szlaki turystyczne <i>b</i> na 100 km ² powierzchni	Zwiedzający muzea na 1000 ludności	Liczba uczestników turystyki kwalifikowanej PTTK na 1000 ludności	Turystyczne obiekty noclegowe <i>c</i> na 100 km ² powierzchni
Lubelskie	15,2	18,3	528	10,1	1,5
Podkarpackie	26,7	12,7	686	9,9	3,0

Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując województwo lubelskie i podkarpackie doszliśmy do wniosku, iż województwo podkarpackie jest na wyższym poziomie rozwoju turystyki, jest ona lepiej przystosowana dla turystów różnego wieku. Zapewne jest to spowodowane górzystym charakterem tego regionu i większą liczbą atrakcji oraz zabytków. Przy takim tempie zmian zachodzących w województwie lubelskim za jakiś czas zapewne też dorówna poziomowi rozwoju turystyki

w województwie podkarpackim ale jest to proces długotrwały. Województwo podkarpackie jest jednym z najczystszych ekologicznie regionów Polski, co w połączeniu z walorami środowiskowymi oraz unikatowymi zabytkami kultury materialnej stwarza bardzo dobre warunki do wypoczynku turystów. Rozwojowi ruchu turystycznego sprzyja również szczególne położenie regionu u zbiegu granic trzech państw: Polski, Ukrainy i Słowacji, a jednocześnie na wschodnich granicach Unii Europejskiej.

7. Literatura

1. Adam R. Szromek "Pomiar funkcji turystycznej obszarów za pomocą wskaźników funkcji turystycznej na przykładzie obszarów państw europejskich"; wyd. Politechniki Śląskiej; Gliwice 2012,
2. Turystyka w województwie podkarpackim w latach 2014 i 2015, Informacje i opracowania statystyczne; red. Marek Cierpień-Wolan, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2016
3. „Oblicza geografii 2. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony.” Tomasz Rachwał, Nowa Era sp. z o.o. Warszawa, 2016
4. A. Dylewski; Podlasie i Lubelszczyzna, Świat Książki ; Warszawa 2007
5. A. Dylewski; Małopolska, Podkarpacie, Świętokrzyskie; Świat Książki; Warszawa 2007
6. <http://lublin.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody>
7. <http://rzeszow.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody>
8. <http://www.ferro.pl/dystrybutorzy-wojewodztwo-podkarpackie-9.html>
9. <https://eloblog.pl/raport-gus-turystyka-w-polsce-w-2016-roku/>
10. <http://rzeszow.stat.gov.pl/>
11. <http://lublin.stat.gov.pl/>
12. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>